

เสวนา คลังสมอง-คลังปัญญาสยาม (ครั้งที่ 45)

เรื่อง “กลยุทธ์การปรับตัวอุตสาหกรรมไทยในบริบทใหม่ของโลก”

โดย นายเชมทัต สุนทรสิงห์

กรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

วันพฤหัสบดีที่ 26 มิถุนายน 2568 เวลา 10.00 - 11.00 น. ณ สถาบันคลังสมองของชาติ และ
ผ่านระบบ VDO Conference (ZOOM)

ในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมา ประเทศไทยเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างทางเศรษฐกิจและการแข่งขันระดับโลกที่ทวีความซับซ้อน นายเชมทัต สุนทรสิงห์ กรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี และเป็นผู้บุกเบิกแนวคิดรถไฟฟ้าในไทย ได้ถ่ายทอดประสบการณ์จริงจากการทำงานในอุตสาหกรรมยานยนต์และอิเล็กทรอนิกส์ พร้อมข้อเสนอแนะทางการปรับตัวของประเทศเพื่อรับมือกับบริบทโลกใหม่อย่างยั่งยืน

1. บทเรียนจากอดีต การฟื้นตัวจากวิกฤตและความสำเร็จของอุตสาหกรรมไทย

ประเทศไทยเคยผ่านวิกฤตเศรษฐกิจในปี 2540 หรือวิกฤตต้มยำกุ้ง ด้วยความร่วมมือระหว่างรัฐ เอกชน และภาควิชาการ ทำให้สามารถฟื้นตัวได้ภายในสามปี หลักสำคัญที่ทำให้การฟื้นตัวเป็นไปได้คือ การระดมทรัพยากรอย่างเต็มรูปแบบ การสร้างระบบห่วงโซ่อุปทานภายในประเทศ และการปรับเปลี่ยนสายการผลิตในอุตสาหกรรมยานยนต์และอิเล็กทรอนิกส์ให้ตอบโจทย์ตลาดใหม่ๆ การพัฒนาทักษะแรงงานไทย โดยเฉพาะด้านการควบคุมคุณภาพและมาตรฐานการผลิตระดับสูง ทำให้ประเทศไทยกลายเป็นศูนย์กลางการผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ของเอเชียในช่วงเวลานั้น อย่างไรก็ตาม หลังปี 2555 การเติบโตหยุดชะงักจากการขาดยุทธศาสตร์ต่อเนื่องและการเปลี่ยนแปลงเชิงนโยบายที่กระทบระบบการศึกษาและการพัฒนาคน

2. ความท้าทายในปัจจุบัน บทวิเคราะห์ปัญหาเชิงโครงสร้าง

ปัจจัยหลัก 3 ประการที่ทำให้ประเทศไทยสูญเสียศักยภาพการแข่งขัน:

- (1) การศึกษา การเปลี่ยนแนวทางการศึกษามาเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโดยไม่ปรับให้เหมาะสมกับบริบทไทย ทำให้ขาดแรงจูงใจและทัศนคติที่พร้อมสู้ในตลาดแรงงาน
- (2) ระบบการบริหารราชการ การกระจายอำนาจและสร้างหน่วยงานใหม่จำนวนมากทำให้เกิดความซ้ำซ้อน ขาดการบูรณาการและประสิทธิภาพ
- (3) สถาบันครอบครัวและค่านิยมสังคม ความเปลี่ยนแปลงทางสังคมทำให้คนรุ่นใหม่ไม่สนใจงานที่ต้องใช้ความอดทน เช่น งานอุตสาหกรรม 3D (Difficult, Dirty, Dangerous)

3. ข้อเสนอเชิงนโยบายและกลยุทธ์การปรับตัว

เพื่อฟื้นฟูศักยภาพการแข่งขันของไทย ได้มีการเสนอแนวทางสำคัญ ดังนี้

- ฟื้นฟูวัฒนธรรมการทำงานและการพัฒนาคน ใช้แนวคิด Hand-Heart-Head ในการสร้างบัณฑิตที่มีทักษะ ความมุ่งมั่น และจิตสำนึกต่อสังคม
- สร้างระบบนิเวศอุตสาหกรรมที่เข้มแข็ง พัฒนาเครือข่ายการผลิตและห่วงโซ่อุปทานในประเทศ โดยเน้นการสร้างคุณค่า (Value Creation) และการนำนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้อย่างต่อเนื่อง
- ส่งเสริมการวางแผนระยะยาวแบบบูรณาการ ใช้โมเดลยุทธศาสตร์ 20-40 ปี คล้ายประเทศจีนที่ไม่เปลี่ยนเป้าหมายหลัก แต่ยืดหยุ่นตามบริบทโลก
- สร้างความร่วมมือข้ามภาคส่วน (Triple Helix) บูรณาการภาครัฐ ภาคเอกชน และมหาวิทยาลัย เพื่อพัฒนานวัตกรรมและกำลังคนตอบโจทย์อุตสาหกรรมยุคใหม่

4. บทบาทของมหาวิทยาลัยในโลกใหม่

มหาวิทยาลัยควรเป็นศูนย์กลางในการสร้างผู้นำทางปัญญา ที่เข้าใจหลักการและแก่นแท้ของการพัฒนา (Principle-based Education) โดยเน้นการสร้างคุณธรรมใน Zero-sum Game และการคิดเชิงระบบ เพื่อให้บัณฑิตสามารถเลือกแนวทางแก้ไขปัญหาที่สมดุลระหว่างประโยชน์ส่วนตนกับส่วนรวม

5. สรุป

บทเรียนจากอดีตชี้ให้เห็นว่าความสำเร็จของประเทศไทยเกิดจากความร่วมมือของทุกภาคส่วน หากต้องการกลับมาเป็นผู้เล่นสำคัญในอุตสาหกรรมโลก ประเทศไทยต้องฟื้นฟูยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ต่อเนื่อง มุ่งเน้นการพัฒนาคน และสร้างระบบนิเวศอุตสาหกรรมที่ยั่งยืน เพื่อให้สามารถแข่งขันได้อย่างมั่นคงในศตวรรษที่ 21

6. ช่องทางการติดตามรับชม

สามารถติดตามรับชมย้อนหลังได้ที่ “YouTube” สถาบันคลังสมองของชาติ

วันที่ 17 กรกฎาคม 2568